Sezgisel Arama

Mehmet Fatih AMASYALI Yapay Zeka Ders Notları

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ BİLGİSAYAR MÜHENDİSLİĞİ BÖLÜMÜ

- · G.W.Leibniz:
- Özel buluşlara çok değer vermiyorum ve en çok arzu ettiğim şey, icat etme sanatını mükemmelleştirmek ve problemin çözümlerini bulmaktan ziyade, çözüm yöntemlerini bulmaktır; çünkü tek bir yöntem, sayısız çözümleri kapsar.
- · Fagenbaum ve Fieldman:
- Sezgisellik (sezgisel kurallar, sezgisel yöntem) problemin durum uzayı çok büyük olduğunda, çözümün aranmasını kesin biçimde sınırlayan herhangi bir kural, strateji, hile, sadeleştirme ve diğer etmenler kullanımıdır.
- Arama algoritmalarında sezgi: hedefe ne kadar yakın olduğumuza dair tahmin üretmek

Mehmet Fatih AMASYALI Yanay 7eka Ders Notları

Sezgisel Arama Algoritmaları

- · İlk En İyi Arama Best-first search
- A* arama
- Lokal arama Local search algorithms
 - Tepe Tırmanma- Hill-climbing search
 - Rasgele Başlangıçlı Tepe Tırmanma- Random-restart hill climbing
 - Paralel Tepe Tırmanma Local beam search
 - Benzetimli Tavlama Simulated annealing search
 - Genetik Algoritmalar

Mehmet Fatih AMASYALI Yapay Zeka Ders Notlar

YILDIZ TEKNIK ÜNİVERSİTESİ BİLGİSAYAR MÜHENDİSLİĞİ BÖLÜMÜ

İlk En İyi Arama Algoritması Best first search

- kuyruk = [kök durum]
- bulundu = FALSE
- While (kuyruk <> boş) and (bulundu = FALSE)
 - Kuyruktan ilk durum'u (N) çek
 - Eğer N hedef durumsa, bulundu = TRUE
 - N'den gidilebilecek tüm durumları kuyruğun sonuna ekle
 - Kuyruktaki durumlara değerlendirme fonksiyonuna göre bir puan ver ve durumları bu puanlara göre küçükten büyüğe sırala

Mehmet Fatih AMASYALI Yanay 7eka Ders Notları

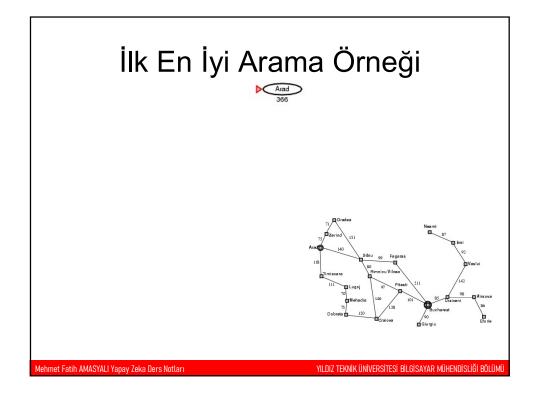
İlk En İyi Arama Algoritmasının Değerlendirme Fonksiyonu

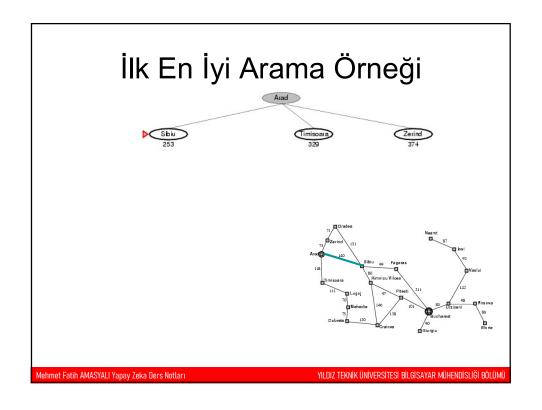
- Değerlendirme fonksiyonu
- f(n) = h(n) (heuristic)
- = mevcut durumun hedefe tahmini uzaklığı
- Örnek h_{SLD}(n) = mevcut durumun (n) Hedefe kuş uçuşu mesafesi (SLD→Shortest Line Distance)
- Algoritma her adımda hedefe en yakın gözüken duruma ilerler.

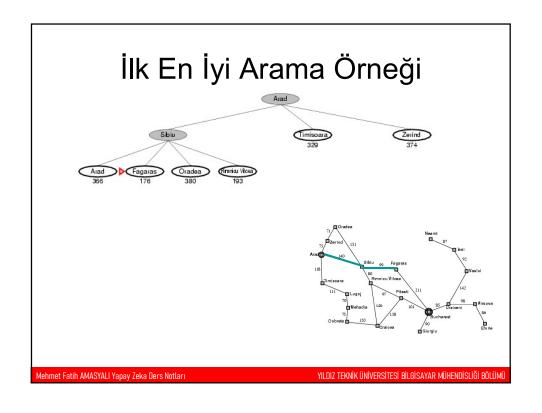
Mehmet Fatih AMASYALI Yapay Zeka Ders Notları

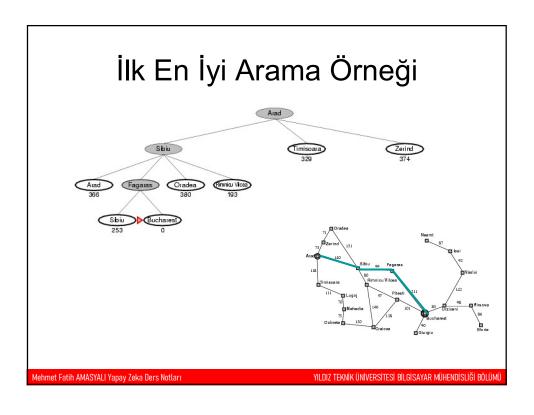
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ BİLGİSAYAR MÜHENDİSLİĞİ BÖLÜMÜ

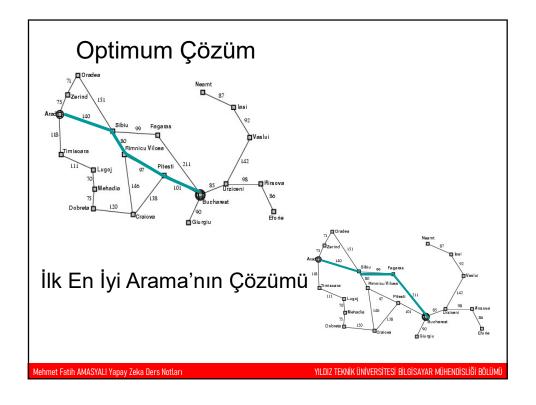
Romanya Haritası* Amaç: Arad'dan Bükreş'e gitmek Straight-line distance b Bucharest Arad Arad Arad Bucharest OCraiova Dobreta 242 Eforie 101 Eagaras 176 Giurgiu 77 Hirsova 151 Iasi 226 Lugoj 244 Mehadia 241 Neamt Oradea 380 Pitesti 10 Rimnicu Vikea 103 Sibiu 10 Rimnicu Vikea 1

İlk En İyi Arama'nın Analizi

- Complete? Hayır, Loop'lara takılabilir.
 (Örneğin hedefe aynı mesafede iki durum arasında sonsuz döngü)
- <u>Time?</u> O(b^m), Ancak iyi sezgisel kurallar büyük iyileşmeler sağlayabilir.
- Space? O(b^m), Tüm durumlar hafızada
- Optimal? Hayır

Mehmet Fatih AMASYALI Yanay 7eka Ders Notları

A* Arama

- Fikir: Kökten itibaren toplam maliyeti yüksek durumlara gidişi engellemek
- Değerlendirme Fonksiyonu:
- f(n) = g(n) + h(n)
- g(n) = Kökten mevcut duruma (n) gelişin maliyeti
- *h(n)* = Mevcut durumdan (n) hedefe gidişin tahmini maliyeti
- *f*(*n*) = Kökten hedefe n'den geçilerek gidişin tahmini maliyeti

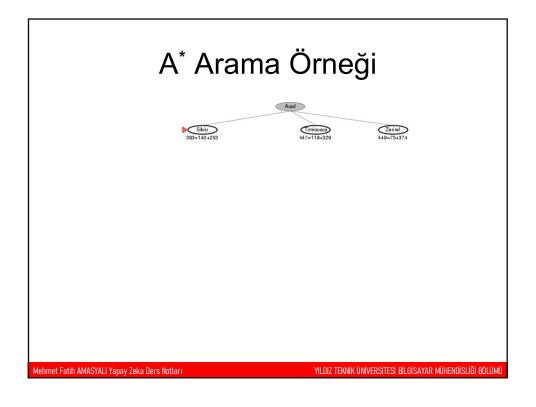
Mehmet Fatih AMASYALI Yapay Zeka Ders Notlari

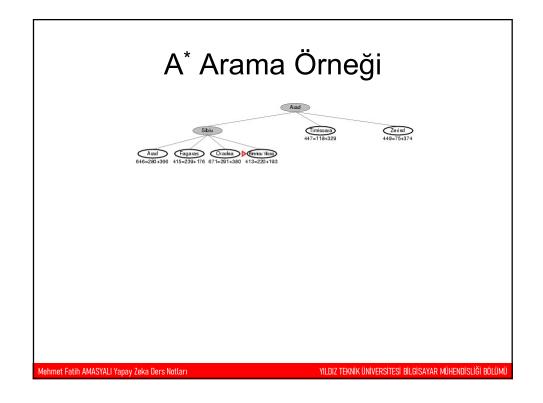
yıldız teknik üniversitesi bilgisayar mühendisliği bölümi

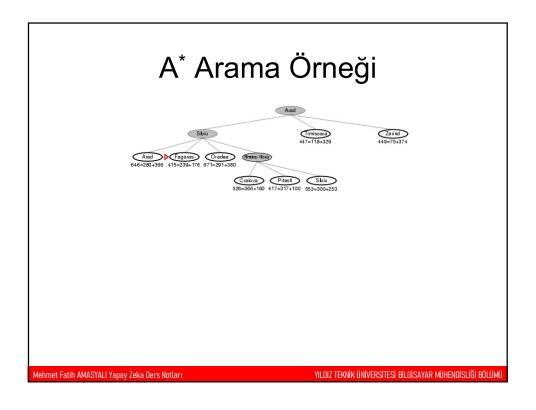
A* Arama Örneği

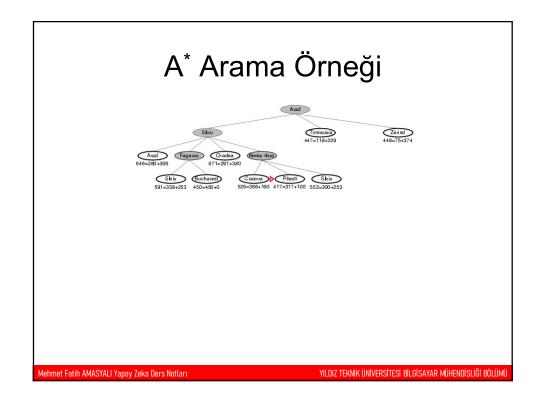

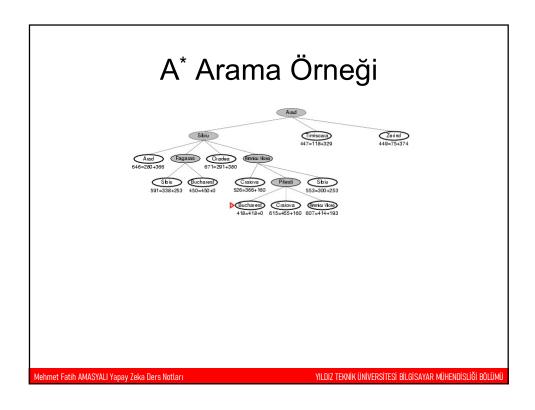
Mehmet Fatih AMASYALI Yapay Zeka Ders Notları

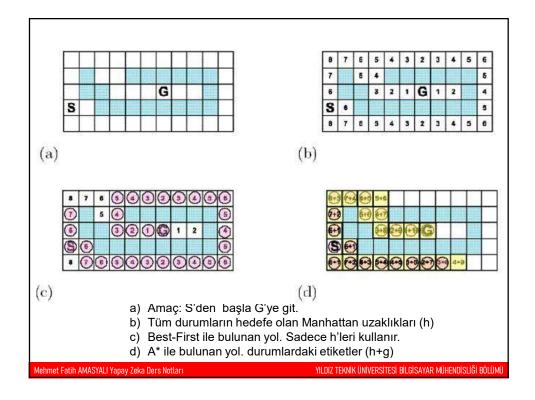

A*'ın Analizi

- Complete? Evet, Loop'lara takılmaz. (?)
- <u>Time?</u> O(b^m), Ancak iyi sezgisel kurallar büyük iyileşmeler sağlayabilir.
- Space? O(bm), Tüm durumlar hafızada
- Optimal? Evet (ama değerlendirme fonksiyonlarına bağlı)

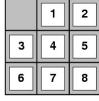
Mehmet Fatih AMASYALI Yapay Zeka Ders Notları

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ BİLGİSAYAR MÜHENDİSLİĞİ BÖLÜMÜ

8 Taş İçin Sezgisel Kurallar

- $h_1(n)$ = Yerinde olmayan taşların sayısı
- $h_2(n)$ = Taşların hedefteki yerlerine uzaklıkları toplamı (yatay ve dikey hane toplamları- Manhattan distance)

Start State

Goal State

- $h_1(S) = ?8$
- $h_2(S) = ? 3+1+2+2+3+3+2 = 18$

Mehmet Fatih AMASYALI Yapay Zeka Ders Notları

	0	1	2							
	3	4	5							
	6	7								
Hedef Durum										
0 1 2					0	2	5			
3 4 5				:	3	1	7			
6 7					6		4			
h ₁ =1 h ₂ =1		h ₁ =5 h ₂ =1+1+1+2+2=7								
Mehmet Fatih AMASYALI Yapay Zeka Ders N	ntları			YILDI <u>Z</u> T	EKNİK Ü	jniversit	esi bilgis <i>i</i>	ayar Mühen	idisliği bö	LÜMÜ

Baskınlık / Dominance

- Geçerli iki sezgisel kural için tüm durumlarda
- $h_2(n) \ge h_1(n)$ ise
- h₂ baskındır / dominates h₁
- h_2 arama için daha uygundur
- 8 taş için Arama Maliyetleri (test edilen durum sayısı ortalaması):
- d=12 IDS = 3,644,035 node $A^*(h_1)$ = 227 node $A^*(h_2)$ = 73 node
- d=24 IDS = çoook node $A^*(h_1) = 39,135$ node $A^*(h_2) = 1,641$ node

Mehmet Fatih AMASYALI Yanay 7eka Ders Notları

Esnetilmiş Problemler

- Orijinal problemden daha az kısıtlama içeren problemlere denir.
- 8 taş'ta bir taş istediği yere gidebilir dersek h₁(n) en kısa çözümü verir.
- 8 taş'ta bir taş istediği komşusuna gidebilir dersek h₂(n) en kısa çözümü verir.

Mehmet Fatih AMASYALI Yapay Zeka Ders Notları

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ BİLGİSAYAR MÜHENDİSLİĞİ BÖLÜM

Yeni Problem

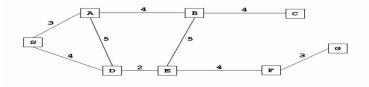
G: Hedef: Tüm W'ler B'lerin solunda Operatörler:

- 1) Bir taş yanındaki taşın diğer yanı boşsa üzerinden atlayabilir. Maliyeti 2.
- 2) Bir taş yanındaki boş yere gidebilir. Maliyeti 1.

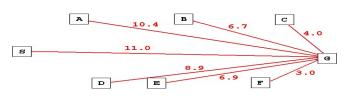
H önerileri?

Mehmet Fatih AMASYALI Yanay 7eka Ders Notları

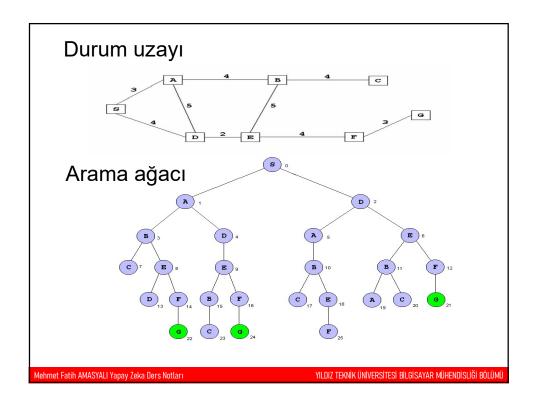
Şekil-1 → Farklı şehirler arasındaki yol bağlantısı. Bağlantılardaki değerler → Şehirler arasındaki mesafe

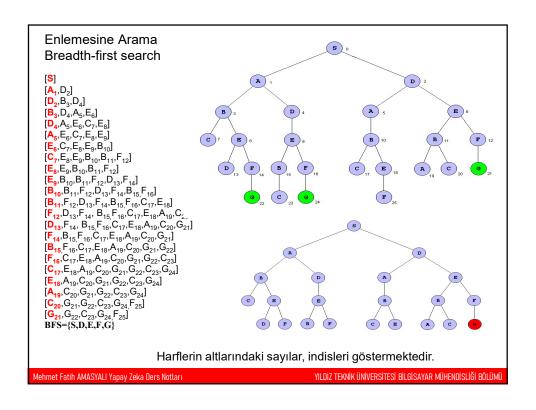

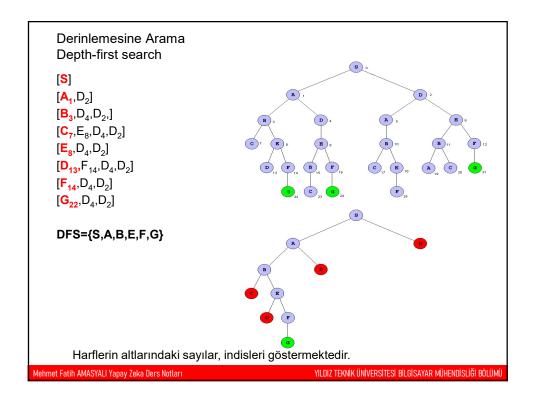
Şekil-2→ Farklı şehirlerin G şehrine olan doğrusal uzaklığı Amaç → S şehrinden G şehrine gitmek

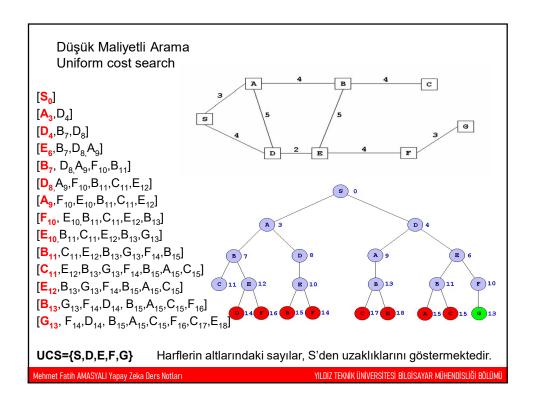

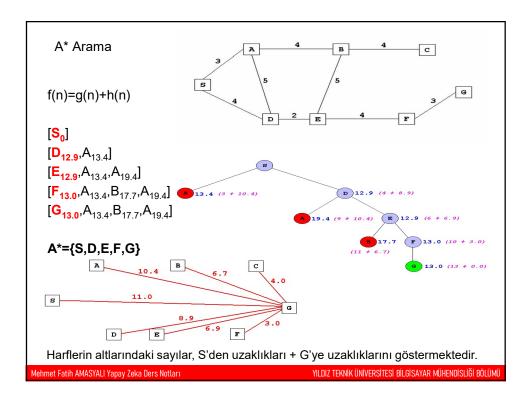
Mehmet Fatih AMASYALI Yapay Zeka Ders Notları

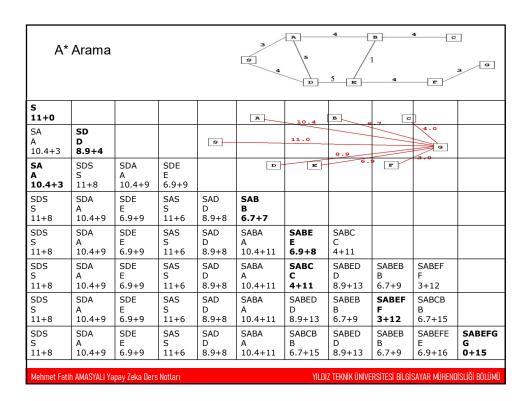

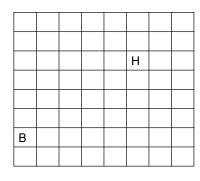

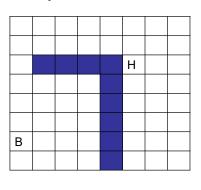

Bir Soru

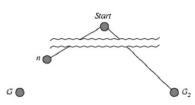
 Aşağıdaki labirentlerde A*, Best-First, Düşük maliyetli arama, Enlemesine / Derinlemesine arama nereleri dener ? Nasıl yollar bulur?

Mehmet Fatih AMASYALI Yapay Zeka Ders Notları

A* 'ın optimalliği

A* optimaldir, eğer:

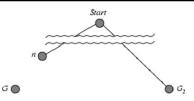
 h gerçek maliyeti
 daha düşük tahmin
 ediyorsa ve tüm
 maliyetler pozitifse

- G optimal, G2 suboptimal çözüm olsun.
- Stack'te n (optimal yola götüren seçim) ve G2 var.
- A*, G2'yi n'den önce açar mı (stack'ten çeker mi) ?
- Eğer f(n)<f(G2) yi gösterirsek n, G2'den önce seçilir.

Mehmet Fatih AMASYALI Yapay Zeka Ders Notları

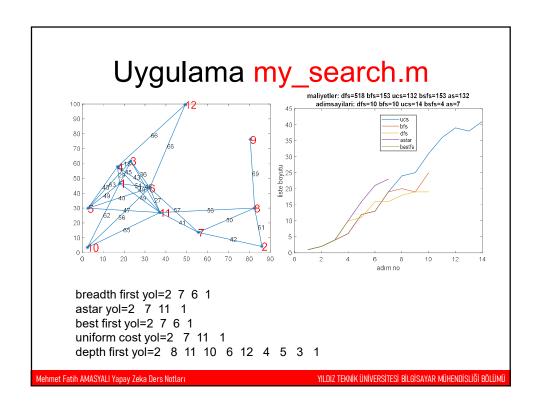
YILDIZ TEKNIK ÜNİVERSİTESİ BİLGİSAYAR MÜHENDİSLİĞİ BÖLÜMÜ

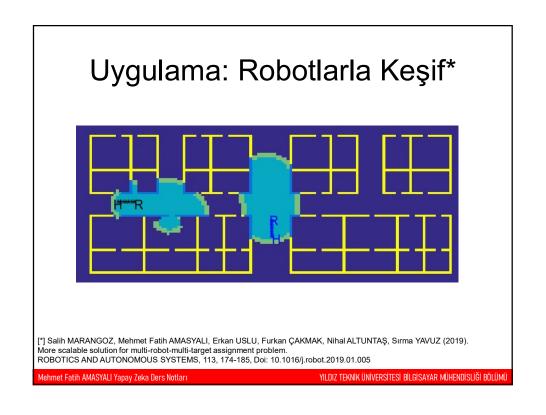
A* 'ın optimalliği

- f(G2) = g(G2) h(G2) = 0 olduğundan
- f(G) = g(G) h(G) = 0 olduğundan
- g(G2) > g(G) G2 optimal değil
- f(G2) > f(G) f(G2)=g(G2)+h(G2) ve
- f(G)=g(G)+h(G)• $h(n) < h^*(n)$ h^* gencek maliyet
- h(n) ≤ h*(n)
 h* gerçek maliyet
- $g(n) + h(n) \le g(n) + h^*(n)$ iki tarafa da g(n) ekle
- $f(n) \le f(G)$ g(n)+h(n)=f(n) ve $g(n)+h^*(n)=f(G)$
- f(n) < f(G2) f(G2) > f(G) olduğundan

Mehmet Fatih AMASYALI Yapay Zeka Ders Notlari

Tek robotla keşif algoritması

- · Hedefleri belirle
- · Hedeflerin iyiliğini hesapla
- Hedefi seç
- Robot-hedef için yol bul (A*)
- Robotu hedefine doğru ilerlet
- Robot hedefine varınca başa dön

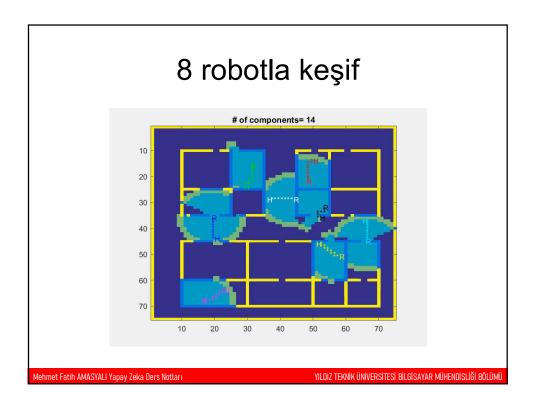
Mehmet Fatih AMASYALI Yapay Zeka Ders Notlari

YII DIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ BİLGİSAYAR MÜHENDİSLİĞİ BÖLÜMÜ

Çok robotla keşif algoritması

- · Hedefleri belirle
- Hedeflerin her bir robot için iyiliklerini hesapla
- Robot-hedef eşlemesi yap
- Eşlenmiş robot-hedef ikilileri için yolları bul
- Robotları hedeflerine doğru ilerlet
- Robotlardan biri hedefine varınca başa dön

Mehmet Fatih AMASYALI Yapay Zeka Ders Notları

Özet

- Sezgisel arama yöntemleri, problem hakkındaki bilgiden yararlanırlar.
- Sezgi (Heuristic), hedefe ulaşmak için kalan maliyetin tahminidir.
- İyi bir sezgi, arama süresini, üstelden doğrusala indirir.
- A*, Al'da anahtar teknolojidir.

Mehmet Fatih AMASYALI Yanay 7eka Ders Notları

Kaynaklar

- http://aima.cs.berkeley.edu/
- http://www.cs.trincoll.edu/~ram/cpsc352/n otes/astar.html

Mehmet Fatih AMASYALI Yapay Zeka Ders Notları